अथ

पञ्च सूक्तानि

[पुरुषसूक्त–विष्णुसूक्त–नारायणसूक्त–
श्रीसूक्त–लक्ष्मीसूक्तानि]

तृतीयं संस्करणम्]

[मूल्यम् –)

विविध-पुस्तक-प्राप्तिस्थानम् ।

मास्टर खेलाड़ीलाल ऐण्ड सन्स,

संस्कृत बुकडिपो,

कचौड़ीगली, बनारस सिटी ।

इदं पुस्तकं काश्यां मास्टर खेलाड़ीलाल ऐण्ड सन्स इत्यस्य जे. एन. यादव महोदयैः

कृ० व० पावगी द्वारा काश्यां रामघट्टे हितचिन्तकनाम्नि यन्त्रालये

मुद्रयित्वा प्राकाश्यं नीतम् ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ पुरुषसूक्तम् ॥

हरिः ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सह-
स्रपात् ॥ स भूमिꣳ सर्वतस्पृत्वात्यतिष्ठ-
द्दशाङ्गुलम् ॥ १ ॥ पुरुष एवेदꣳ सर्वं यद्भूतं
यच्च भाव्यम् ॥ उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेना-
तिरोहति ॥२॥ एतावानस्य महिमातो ज्यायाँ-
श्च पूरुषः ॥ पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपाद-
स्यामृतन्दिवि ॥३॥ त्रिपादूर्द्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्ये-
हाभवत्पुनः ॥ ततो विष्वङ्व्यक्रामत्साश-

पु० नानशने ऽअभि॥४॥ ततो व्विराडजायत व्विराजो सू०
॥१॥ अधि पूरुषः॥ स जातो ऽअत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो
पुरः॥५॥ यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ॥
व्वसन्तोऽस्यासीदाज्ज्यङ्ग्रीष्म ऽइध्मः शरद्धविः
॥६॥ तं य्यज्ञं बर्हिषि प्प्रौक्षन्पुरुषञ्जातमग्रतः ॥
तेन देवा ऽअयजन्त साद्ध्या ऽऋषयश्च ये ॥ ७ ॥
तस्माद्यज्ञात्सर्व्वहुतः सम्भृतम्पृषदाज्ज्यम् ॥
पशूँस्ताँश्चक्रे व्वायव्यानारण्या ग्राम्यश्च ये ॥८॥
तस्माद्यज्ञात्सर्व्वहुत ऽऋचः सामानि जज्ञिरे ॥ ॥१॥

छन्दांᳲसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्म्मादजायत ॥९॥
तस्म्मादश्श्वाऽअजायन्त ये के चोभयादतः ॥ गावो-
ह जज्ञिरे तस्म्मात्तस्म्माज्जाताऽअजावयः ॥१०॥
यत्पुरुषं व्व्यदधुः कतिधा व्व्यकल्प्पयन् ॥ मुख-
ङ्किमस्यासीत्किं बाहू किमूरू पादाउच्च्येते ॥११॥
ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्न्यः कृतः ॥
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्याᳲशूद्रोऽअजायत ॥१२॥
चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षोः सूर्य्योऽअजायत ॥
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत ॥१३॥

नाब्भ्यांऽआसीदन्तरिंक्षꣳ शीष्णों द्यौ॒ समंव-
र्तत ॥ पद्ध्याम्भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ २ ॥
ऽअंकल्प्पयन् ॥ १४ ॥ सप्तास्स्यांसन्न्परिध-
यस्त्त्रिः सप्त समिधंः कृताः ॥ देवा यद्यज्ञन्तं-
न्न्वानाः अबंध्न्नन्न्पुंरुषम्पशुम् ॥ १५ ॥ यज्ञेनं
यज्ञमंयजन्त देवास्तानि धर्म्माणि प्प्रथमान्न्यां-
सन् ॥ ते ह नाकंम्महिमानंः सचन्त यत्र पूर्वे
साद्ध्याः सन्ति देवाः ॥ १६ ॥

इति श्री पुरुषसूक्तं समाप्तम् ।

अथ विष्णुसूक्तम् ।

विष्णवे नमः ॥ विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं
यः पार्थिवानि विममे रजांसि । यो अस्क-
भायदुत्तरं सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायः ॥१॥
प्र तद्विष्णुः स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः
कुचरो गिरिष्ठाः । यस्योरुषु त्रिषु विक्रम-
णेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥२॥ विष्णो-
रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोश्श्नप्त्रेस्थो
विष्णोस्स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि वि-

वि० षणंवे त्वा ॥ ३ ॥ प्र विष्णंवे शूषमेंतु मन्मं गिरि- मू०
॥३॥ क्षितं उरुगायाय वृष्णें । य इदं दीर्घं प्रयंतं सुध-
स्थमेको विममे त्रिभिरित्पदेभिः ॥ ४ ॥ इदं
विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे पदम् । समूंढमस्य
पांसुरे त्रीणिं पदा विचंक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः
॥ ५ ॥ यस्य त्री पूर्णा मधुंना पदान्यक्षीयमाणा
स्वधया मदंन्ति । य उं त्रिधातु पृथिवीमुत द्यामेको
दाधार भुवंनानि विश्वा ॥ ६ ॥ तदंस्य प्रियमभि
पाथो अस्यां नरो यत्रं देवयवो मदंन्ति । उरुक्र- ॥३॥

मस्य स हि बन्धुरित्था विष्णोः पदे परमे मध्व उत्सः ॥७॥ ता वां वास्तून्युश्मसि गमध्यै यत्र गावो भूरिशृङ्गा अयासः । अत्राह तदुरुगायस्य वृष्णः परमं पदमवभाति भूरि ॥ ८ ॥

इति श्री विष्णुसूक्तं समाप्तम् ।

अथ नारायणसूक्तम् ।

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशं भुवम् । विश्वं नारायणं देवमक्षरं परमं प्रभुम् । विश्वतः परमं नित्यं विश्वं नारायणꣳहरिम् । विश्वमेवेदं पुरुष-

स्तद्विश्वमुपजीवति। पतिं विश्वस्यात्मेश्वरꣳ शा-
श्वतꣳ शिवमच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वा-
त्मानं परायणम्। नारायणःपरं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः
परः। नारायणःपरो ज्योतिरात्मा नारायणःपरः॥
नारायणपरो ध्याता ध्यानं नारायणःपरः। यच्च कि-
ञ्चिज्जगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा। अन्तर्बहिश्च
तत्सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः॥१॥ अनन्त-
मव्ययं कविꣳ समुद्रेऽन्तं विश्वशंभुवम्।
पद्मकोषप्रतीकाशꣳ हृदयं चाप्यधोमुखं। अथो

निष्ट्या वितस्त्यां तु नाभ्यामुपरि तिष्ठति। हृदयं
तद्विजानीयाद्विश्वस्यायतनं महत्। सन्ततं
शिराभिस्तु लम्बत्या कोशसन्निभम्। तस्यान्ते
सुषिरं सूक्ष्मं तस्मिन्त्सर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य
मध्ये महानग्निर्विश्वार्चिर्विश्वतोमुखः। सोऽग्रभु-
ग्विभजन्तिष्ठन्नाहारमजरः कविः। तिर्यगूर्ध्वमधः
शायी रश्मयस्तस्य सन्तताः। संतापयति स्वं देह-
भावादतलमस्तकम्। तस्य मध्ये वह्निशिखा
अणीयोर्ध्वा व्यवस्थिता ॥ २ ॥ नीलतोयद-

मध्यस्था विद्युल्लेखेव भास्वरा। नीवारशूकव त्तन्वी पीता भास्वत्यणूपमा। तस्याः शिखाया मध्ये परमात्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्मा स शिवः (स हरिः) सेन्द्रः सोऽक्षरः परमस्स्वराट्॥ ३॥

ऋतꣳ सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमः॥ ४॥

ॐ नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि। तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्॥ ५॥

इति श्री नारायणसूक्तं समाप्तम्।

अथ श्रीसूक्तम् ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् ॥ चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १ ॥ तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ॥ यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम् ॥ २ ॥ अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीम् ॥ श्रियं देवीमुपह्वये श्रीर्मा देवीजुषताम् ॥ ३ ॥ कां सोस्मि तां हिरण्यप्राकारा-मार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् ॥ पद्मे स्थितां

पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ४ ॥ चन्द्रां प्रभा-
सां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम् ।
तां पद्मनीमीं शरणं प्रपद्येऽलक्ष्मीर्मे नश्यतां
त्वां वृणे ॥ ५ ॥ आदित्यवर्णे तपसोऽधिजातो
वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ बिल्वः ॥ तस्य फलानि
तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च बाह्याऽअलक्ष्मीः
॥ ६ ॥ उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना
सह ॥ प्रादुर्भूतो सुराष्ट्रेऽस्मिन्कीर्तिमृद्धिं
ददातु मे ॥ ७ ॥ क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं

नांशयाम्याम्यहम् ॥ अभूंतिमसंमृद्धिं च सर्वां
निर्णुदं मे गृहात् ॥ ८ ॥ गन्धंद्वारां दुंराधर्षां
नित्यपुंष्टां करीषिणींम् ॥ ईश्वरीं ँ सर्वंभूतानां
तामिहोपंह्वये श्रियंम् ॥९॥ मनंसः काममाकूंतिं
वाचः सत्यमंशीय । पशूनाँ रूपंमन्नस्य मयि
श्रीः श्रंयतां यशंः ॥ १० ॥ कर्दंमेन प्रंजा भूता
मयि संम्भव कर्द्दम ॥ श्रियं वासयं मे कुले मातरं
पद्ममालिंनीम् ॥११॥ आपः स्रजंन्तु स्निग्धांनि
चिक्लीत वंस मे गृहे ॥ नि चं देवीं मातरं श्रियं

वासयं मे कुले ॥१२॥आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टीं पिङ्गलां (सुवर्णां हेम) पद्ममालिनीम् चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥१३॥ आर्द्रां यः करिणीं यष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम्॥सूर्यां हिरण्मयी लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥१४॥ तां मऽआवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ॥ यस्यां हिरण्यं प्रभूत गावो दास्योऽश्वान्विन्देयं पुरुषानहम् ॥१५॥ यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयादाज्यमन्वहम् ॥ सूक्तं पञ्चदशर्चं च श्रीकामः सततं जपेत् ॥ १६ ॥

इति श्री श्रीसूक्तं समाप्तम् ।

अथ लक्ष्मीसूक्तम् ।

श्रीः ॥ सरसिजनिलये सरोजहस्ते धवलतरांशुकगन्धमाल्यशोभे ॥ भगवति हरिवल्लभे मनोज्ञे त्रिभुवनभूतिकरि प्रसीद मह्यम् ॥ १ ॥

धनमग्निर्धनं वायुर्धनं सूर्यो धनं वसुः ॥ धनमिन्द्रो बृहस्पतिर्वरुणं धनमस्तु मे ॥ २ ॥ वैनतेय सोमं पिब सोमं पिबतु वृत्रहा ॥ सोमं धनस्य सोमिनो मह्यं ददातु सोमिनः ॥ ३ ॥ न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नशुभा मतिः ॥ भवन्ति

कृतंपुण्यानां भक्तानां मूक्तजापिनाम् ॥ ४ ॥
॥८॥ पद्मानने पंद्म ऊरु पद्माक्षिं पद्मसम्भंवे ॥ तन्मैं
भजसिं पद्माक्षि येन सौख्यं लभाम्यहम् ॥ ५ ॥
विष्णुपत्नीं क्षमां देवीं माधवीं माधवप्रियाम् ॥
विष्णुप्रियां सखीं देवीं नमाम्यंच्युतवल्लभाम् ॥६॥
महालक्ष्म्यै चं विद्महें विष्णुपत्न्यैं चं धीमहि ॥
तन्नों लक्ष्मीः प्रचोंदयांत् ॥ ७ ॥ पद्मानने पद्मिनि
पंद्मपत्रे पद्मप्रियें पद्मदलांयताक्षि ॥ विश्वप्रिये
विश्वमनोंऽनुकूले त्वत्पांदपद्मं मयि सन्निधत्स्व ॥८॥

॥ ८ ॥ आनन्दः कर्दमश्चैव चिक्लीत इति विश्रुताः ॥ ऋषयस्ते त्रयः प्रोक्तास्स्वयं श्रीरेव देवता ॥ ९ ॥ ऋणरोगादिदारिद्र्यं पापञ्च अपमृत्यवः ॥ भयशोकमनस्तापा नश्यन्तु मम सर्वदा ॥ १० ॥ श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधाच्छोभमानं महीयते ॥ धनं धान्यं पशुं बहुपुत्रलाभं शतसंवत्सरं दीर्घमायुः ॥ ११ ॥

इति श्री लक्ष्मीसूक्तं समाप्तम् ।